

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΩΝ

Ερμού 136, 10553 Αθήνα. Τηλ-Fax.: 2103252214, Email:archaeol@otenet.gr,

www.sea.org.gr

Αθήνα, 3/12/2020

Αρ. Πρωτ.: 345

Προς:

Διαρκή Επιτροπή Μορφωτικών

Υποθέσεων

Σχετικά με το νομοσχέδιο «Εκσυγχρονισμός, αναδιοργάνωση του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων και μετονομασία του σε Οργανισμό Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων (Ο.Δ.Α.Π.), ίδρυση ν.π.ι.δ. με την επωνυμία «Μουσείο- Ελαιοτριβείο Βρανά» στον Δήμο Λέσβου και λοιπές ρυθμίσεις του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού»

Συζητείται στη Βουλή το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού που περιλαμβάνει το νέο ιδρυτικό νόμο και Οργανισμό του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων, που πλέον μετονομάζεται σε Οργανισμό Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων (Ο.Δ.Α.Π.), και άλλες διατάξεις του ΥΠΠΟΑ.

Επί των προτεινομένων στο παραπάνω σχέδιο νόμου, ο Σ.Ε.Α. παραθέτει τις απόψεις του:

ΜΕΡΟΣ Α΄ (άρθρα 1-45): ΤΑΠΑ/ΟΔΑΠ

Ο Σ.Ε.Α. έχει επανειλημμένως λάβει θέση τόσο για τα προβλήματα που αντιμετώπιζε το ΤΑΠ για χρόνια, όσο και για την ανάγκη αναδιοργάνωσης και εκσυγχρονισμού του ιδιαίτερα νευραλγικού για τη λειτουργία της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας Οργανισμού, ώστε να μετατραπεί σε ένα σύγχρονο κρατικό φορέα που θα διαχειρίζεται αποτελεσματικά δημόσια έσοδα, προς όφελος της επιχειρησιακής επάρκειας των Υπηρεσιών, των αρχαιολογικών χώρων και των δημόσιων Μουσείων της χώρας, για την προώθηση του πολιτιστικού αγαθού στο κοινό, αλλά και για την ανάδειξη και προαγωγή του επιστημονικού έργου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας.

Το σχέδιο του νέου οργανισμού του Τ.Α.Π., που μετονομάζεται σε ΟΔΑΠ, δημιουργεί αναμφίβολα νέους όρους και προϋποθέσεις για την επίτευξη των

προβλεπόμενων σκοπών του, ειδικά σε σχέση με τον ισχύοντα ιδρυτικό νόμο του 1977. Ο νέος φορέας, ΟΔΑΠ, διατηρεί τη νομική μορφή του ΤΑΠ, αλλά και το ρόλο του ως υποστηρικτικού φορέα της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας (απόδοση ποσοστού διαθέσιμων στο ΥΠ.ΠΟ.Α., καταβολή αποζημιώσεων για απαλλοτριώσεις, καταβολή αποζημιώσεων για επιστημονική έρευνα αρχαιολόγων και μηχανικών, ασφάλιση και αποζημίωση καταδυόμενου προσωπικού, εμπλουτισμός βιβλιοθηκών, κάλυψη λειτουργικών αναγκών χώρων και μνημείων).

Οφείλουμε ωστόσο να επισημάνουμε τα παρακάτω βασικά σημεία του νομοσχεδίου, για τα οποία απαιτείται τροποποίηση:

α) Διασφάλιση ζητημάτων χρήσης μνημείων και χώρων

Οι όποιες δραστηριότητες του Οργανισμού, ιδιαίτερα όσον αφορά σε παραχωρήσεις μνημείων και αρχαιολογικών χώρων, διοργάνωση εκδηλώσεων εντός ή στο περιβάλλον μνημείων και αρχαιολογικών χώρων δεν είναι δυνατό να αναληφθούν ερήμην των αρμόδιων Περιφερειακών και Ειδικών Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠ.ΠΟ.Α., η συμμετοχή των οποίων στις διαδικασίες θα πρέπει να αναφερθεί ρητά στο σχέδιο νόμου (**άρθρο 4**). Η συμμετοχή των ΕΦΑ, άλλωστε, αποτελεί εγγύηση για την προστασία των παραχωρούμενων χώρων και μνημείων και τη συγκράτηση τοπικών παραγόντων και τουριστικών φορέων, με ενίοτε υπερβολικές βλέψεις και απόψεις για τη χρήση των μνημείων.

Χαρακτηριστικά, στο **άρθρο 4 παρ. 3**, αναφέρεται: *"το πρόγραμμα αξιοποίησης αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων και μνημείων για τη διοργάνωση εκδηλώσεων ή δράσεων που σχετίζονται με την προαγωγή της τοπικής γαστρονομίας και οι γενικοί και ειδικοί όροι λειτουργίας προς διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και προϊόντων καταρτίζονται από το Δ.Σ. του Ο.Δ.Α.Π., και εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, μετά από γνώμη του αρμόδιου Κεντρικού Συμβουλίου του ν. 3028/2002 (Α` 153)".* Εκτός της παντελώς ανοίκειας χρήσης του όρου "πρόγραμμα αξιοποίησης" για αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους, σε σημείο που το σχέδιο νόμου μιλά για εκδηλώσεις γαστρονομίας, επισημαίνουμε ότι το ΔΣ του ΟΔΑΠ δεν μπορεί να λαμβάνει θέση "εισηγητή" στο Κεντρικό Συμβούλιο του ΥΠΠΟΑ, ούτε η απόφαση του ΔΣ του ΟΔΑΠ για την διοργάνωση εκδήλωσης σε έναν αρχαιολογικό χώρο να υποκαθιστά τη γνώμη της αρμόδιας Εφορείας Αρχαιοτήτων. Το άρθρο πρέπει να αναδιατυπωθεί.

β) Συμμετοχή ανώτατου υπηρεσιακού παράγοντα στο Δ.Σ. και όχι συνδικαλιστών

Ως διασφάλιση της διατήρησης της απαραίτητης επαφής του οργανισμού με την Αρχαιολογική Υπηρεσία, θεωρούμε ότι θα πρέπει να προβλεφθεί η ex officio συμμετοχή στο ΔΣ του ανώτατου υπηρεσιακού παράγοντα της Αρχαιολογικής

Υπηρεσίας, του εκάστοτε προϊστάμενου της Γ.Δ.Α.Π.Κ. Γενικότερα, όσον αφορά την σύσταση του Διοικητικού Συμβουλίου (**άρθρο 7**) δεν μπορεί παρά να κάνει εντύπωση ότι η μία από τις δύο ex officio συμμετοχές σε αυτό το 7μελές Συμβούλιο, είναι η συμμετοχή εκπροσώπου συνδικαλιστικού φορέα, επιλογή που μάλλον αντικατοπτρίζει σημερινούς συσχετισμούς δυνάμεων και σχέσεων, που δεν είναι δυνατό να καθορίζουν το μέλλον του νευραλγικού αυτού παράγοντα για την Υπηρεσία.

γ) Ασύμβατη η ίδρυση Ν.Π.Ι.Δ. για τη διαχείριση της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου

Θεωρούμε απαράδεκτο ότι, αν και το σχέδιο νόμου προβλέπει τη δημιουργία ενός ιδιαίτερα πολυπρόσωπου και με αναλυτική δομή, πολυάριθμες Διευθύνσεις και Τμήματα, Οργανισμού, δίνεται η δυνατότητα σύστασης χωριστού νομικού προσώπου, και μάλιστα ιδιωτικού δικαίου, με αποκλειστικό αντικείμενο τη διαχείριση της ακίνητης περιουσίας (**άρθρο 5**). Η δυνατότητα παραχώρησης του νευραλγικού αυτού τομέα των αρμοδιοτήτων του Τ.Α.Π., με μια συνοπτική αναφορά, χωρίς να προσδιορίζονται ειδικοί όροι και προϋποθέσεις που θα διασφαλίζουν το δημόσιο συμφέρον, δεν μπορεί παρά να προκαλέσει μεγάλη ανησυχία, με δεδομένο ότι για την ακίνητη περιουσία του ΥΠ.ΠΟ.Α. έχει επανειλημμένως γίνει προσπάθεια εκποίησης και ιδιωτικοποίησής της. Το σημείο πρέπει να απαλειφθεί. Άλλως, πολύ φοβόμαστε ότι θα επαναληφθεί η ζημιογόνος για το δημόσιο, περίπτωση του ΟΠΕΠ, ο οποίος τελεί σε εκκαθάριση και ακόμα βρίσκεται στα δικαστήρια.

δ) Ρουσφετολογικού τύπου προσλήψεις

Στην ίδια λογική, για έναν πολυάνθρωπο οργανισμό του Δημοσίου, είναι τουλάχιστο περιέργη και σίγουρα κρύβει υπόνοιες για ρουσφετολογικού τύπου προσλήψεις η υποβολή του έργου του προέδρου του Δ.Σ. μέσω πρόβλεψης θέσεων δύο μετακλητών και δύο ορισμένου χρόνου υπαλλήλων (**άρθρο 11**, παρ. 3) κατόπιν σχετικής Υπουργικής Απόφασης και πρότασης του προέδρου (δηλ. χωρίς ΑΣΕΠ).

Αντιθέτως θα πρέπει άμεσα να δρομολογηθούν διαδικασίες κάλυψης των 250 κενών οργανικών θέσεων (όπως συστήνονται στο ίδιο σχέδιο νόμου), με αδιάβλητες διαδικασίες μέσω ΑΣΕΠ, προκειμένου να μπορέσει ο ΟΔΑΠ να ανταποκριθεί στα καθήκοντά του, την ορθή διαχείριση των εσόδων των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και Μουσείων για την υποβολή του έργου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας.

ε) Υποβιβασμός του κλάδου των Αρχαιολόγων

Σε συνέχεια της προβληματικής απουσίας αρχαιολόγου στο Δ.Σ. του υπό ίδρυση Οργανισμού, αρνητική εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι στους κλάδους και τις ειδικότητες των προϊσταμένων, ο κλάδος Π.Ε. Αρχαιολόγων είναι καταφανώς συρρικνωμένος. Αντιθέτως, για την κάλυψη αυτών των θέσεων επιλέγονται

συστηματικά άλλοι κλάδοι, όπως αυτός των Π.Ε. Πολιτιστικής Διαχείρισης. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι για το Τμήμα Αρχαιολογικών Οδηγών και Εκδόσεων Ευρύτερου Ενδιαφέροντος (**άρθρο 33.3δ**), τη θέση του προϊσταμένου μπορεί να καταλάβει "Π.Ε. Αρχαιολόγων ή Π.Ε. Πολιτιστικής Διαχείρισης". Να σημειωθεί ότι συγκεκριμένος κλάδος στο ΥΠ.ΠΟ.Α. περιλαμβάνει μόλις 33 θέσεις μονίμων (θεατρολόγων, μουσικολόγων, κινηματογράφου, κ.ά.) έναντι 443 μονίμων ΠΕ Αρχαιολόγων, πολλοί από τους οποίους κατέχουν μεταπτυχιακούς τίτλους στην πολιτιστική διαχείριση (και μάλιστα υπάρχει αντίστοιχη ειδικότητα: ΠΕ Αρχαιολόγων με ειδικότητα Πολιτιστικής Διαχείρισης). Τα επαγγελματικά δικαιώματα του κλάδου ΠΕ Πολιτιστικής Διαχείρισης παραμένουν ασαφή, πολλώ δε μάλλον όταν κάποια από τα τμήματα από τα οποία αποφοιτούν οι Π.Ε. Πολιτιστικής Διαχείρισης έχουν πλέον καταργηθεί. Εν πάση περιπτώσει, είναι πρωτοφανές για κλάδο με το επιστημονικό βάθος και την ωριμότητα των Αρχαιολόγων να εμφανίζεται περιορισμένος σε ένα Οργανισμό που προέρχεται από την ιστορία της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και έχει ως στόχο την υποβοήθηση του αρχαιολογικού έργου στα μνημεία και τα Μουσεία της επικράτειας.

στ) Διασφάλιση του αρχαιολογικού έργου

Προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην σχέση και τη χρηματοδότηση του σύγχρονου πολιτισμού μέσω του ΟΠΑΔ, οι πόροι του οποίου προέρχονται από τη διαχείριση των αρχαιολογικών χώρων και των μνημείων. Παρότι επιδιώκουμε συνέργειες στον συγκεκριμένο τομέα, πρέπει να τεθούν όρια και προϋποθέσεις, προκειμένου το έσοδα που παράγει η Αρχαιολογική Υπηρεσία, ο κόπος όλων μας, να κατευθύνονται και να αξιοποιούνται πρωτίστως προς όφελος των μνημείων και των χώρων και να μην έρθουν σε δεύτερη μοίρα οι ανάγκες αυτές.

Ο σύγχρονος πολιτισμός πρέπει να αποτελεί διαρκή μέριμνα του ΥΠΠΟΑ στον ίδιο τον προϋπολογισμό του, ο οποίος -όπως έδειξε περίτρανα και η φετεινή χρονιά- είναι αναγκαίο να ενισχυθεί περαιτέρω ώστε να ανταποκρίνεται σε όλους τους τομείς της ευθύνης του.

ζ) Εμπορευματοποίηση λειτουργιών του δημοσίου

Είναι αξιοπρόσεκτη αναφορά στο **άρθρο 14** περίπτωση ια, σε έσοδα του ΟΔΑΠ "*από εκθέσεις, αρχαιολογικά σεμινάρια, επιστημονικά συνέδρια και πάσης φύσεως πολιτιστικές εκδηλώσεις εντός αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων και μουσείων που διοργανώνει ο Ο.Δ.Α.Π., το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού ή τρίτοι, (...) από τη διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, συνεδρίων, εργαστηριακών επισκέψεων, ξεναγήσεων, και από την ίδρυση και λειτουργία προγραμμάτων σπουδών σε συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα*". Τα έσοδα του ΟΔΑΠ μπορούν να προέρχονται μόνο από εγκεκριμένες δραστηριότητες τρίτων φορέων και όχι του δημοσίου (ΟΔΑΠ ή ΥΠΠΟΑ), καθώς υπενθυμίζουμε ότι τα

εκπαιδευτικά προγράμματα, τα συνέδρια, και εν γένει οι εκπαιδευτικές δράσεις των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ, αλλά και των δημόσιων πανεπιστημίων, εντάσσονται στα δημόσια αγαθά που προσφέρονται δωρεάν από το Κράτος! Το συγκεκριμένο σημείο του άρθρου πρέπει να αναμορφωθεί. Σε καμία περίπτωση δεν συναινούμε στο να μπει εισιτήριο και τέλος για τους πολίτες σε λειτουργίες που οι Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ προσφέρουν δωρεάν για το κοινό. Ο πολιτισμός είναι δημόσιο αγαθό.

η) Πρόβλεψη αποζημιώσεων για συμμετοχή σε Συμβούλια

Θεωρούμε απολύτως απαραίτητο η καταβολή αποζημίωσης για τα μέλη των Κεντρικών Συμβουλίων του ΥΠΠΟΑ (**άρθρο 16** περίπτωση κ) να επεκταθεί και στους Γραμματείς των Συμβουλίων, που εργάζεται πέραν του ωραρίου και σε συχνά δύσκολες συνθήκες. Επιπλέον αντίστοιχη πρόβλεψη θα πρέπει να υπάρχει και για τα μέλη των Τοπικών Συμβουλίων και τους Γραμματείς τους, σε περίπτωση που συνεδριάζουν εκτός ωραρίου.

θ) Απευθείας αναθέσεις για τα αναψυκτήρια

Στο **άρθρο 4** δεν φαίνεται να επιλύεται με τρόπο επωφελή για τα δημόσια έσοδα το ακανθώδες ζήτημα των αναψυκτηρίων σε οργανωμένους αρχαιολογικούς χώρους και Μουσεία της χώρας. Αντίθετα προκρίνεται η προβληματική τουλάχιστον διαδικασία της απευθείας ανάθεσης σε εκμισθωτές με χρονικό όριο λήξης της εκμίσθωσης τους, τους 18 μήνες. Είναι προφανές ότι με την συγκεκριμένη ρύθμιση δύναται να δημιουργήσει κατηγορίες εκμισθώσεων δύο ταχυτήτων με νομικά προβλήματα από την πλευρά των εκμισθωτών μετά την λήξη του 18μηνου, με την επίκληση από πλευράς τους προστατευτικών διατάξεων περί επαγγελματικής στέγης. Θεωρούμε ότι το ζήτημα της λειτουργίας των αναψυκτηρίων και των παρεπόμενων εσόδων από την εκμίσθωση τους δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται αποσπασματικά αλλά σε ένα πλαίσιο που θα διασφαλίζει την διαφάνεια και επωφελή για το δημόσιο αξιοποίηση τους, τόσο αυτών των μεγάλων Μουσείων και αρχαιολογικών χώρων, όσο και των αναψυκτηρίων που βρίσκονται σε λιγότερο πολυσύχναστους αρχαιολογικούς χώρους.

Ζητούμε από το Κοινοβούλιο να προχωρήσει άμεσα στην απολύτως απαραίτητη αναδιοργάνωση και τον εκσυγχρονισμό του Τ.Α.Π., λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τις παραπάνω παρατηρήσεις.

Μέρος Δ' (άρθ. 59): Διατάξεις για εξαγωγή αρχαιοτήτων

Σοβαρά ερωτηματικά προκαλεί το **άρθρο 59** του νομοσχεδίου, με το οποίο αλλάζει η παράγραφος 12 του άρθρου 45 του Αρχαιολογικού Νόμου 3028/02, που αφορά τα Μουσεία. Στην παράγραφο 12 προστίθεται το εξής: "**β. Με απόφαση του αρμοδίου οργάνου του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, επιτρέπεται, για την προβολή της πολιτιστικής**

κληρονομιάς της χώρας και εφόσον παρέχονται επαρκείς εγγυήσεις για την ασφαλή μεταφορά, έκθεση και επιστροφή τους, η μακρόχρονη εξαγωγή αντικειμένων των συλλογών μουσείου, τα οποία μπορεί να αποτελούν και μνημεία, προκειμένου να εκτεθούν σε μουσειακούς ή παρεμφερείς χώρους, ιδίως όταν η ονομασία του τόπου έκθεσής τους ταυτίζεται με ή περιέχει εκείνη του εξάγοντος μουσείου και εκτίθενται μόνο δικές τους συλλογές. Με την ίδια απόφαση προσδιορίζονται οι ειδικότεροι όροι της εξαγωγής, καθώς και η διάρκειά της, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί τα πενήντα (50) έτη, δυνάμενη να ανανεωθεί άπαξ. Η παρ. 4 του άρθρου 34 εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτή". Ως γνωστόν, η διαδικασία και οι όροι για την εξαγωγή αντικειμένων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος από τη χώρα για την έκθεσή τους στο εξωτερικό, ορίζεται με σαφήνεια σε άλλα άρθρα του Ν. 3028/02 (άρθρα 25 και 34) και βέβαια σε καμία περίπτωση ο χρόνος δανεισμού δεν αγγίζει τον αιώνα, όπως προβλέπεται στο συγκεκριμένο άρθρο!

Με την συγκεκριμένη τροποποίηση, ουσιαστικά θεσμοθετείται η μόνιμη εξαγωγή αρχαιοτήτων, χωρίς μάλιστα να είναι σαφές αν οι όροι που υπάρχουν στα σχετικά άρθρα του Ν. 3028 για τον δανεισμό ή την εξαγωγή αρχαιοτήτων (λχ η προϋπόθεση να είναι δημοσιευμένες οι αρχαιότητες, να υπάρχει αμοιβαία ωφέλεια, να υπάρχουν εκπαιδευτικοί ή άλλοι λόγοι, και βεβαίως ο δανεισμός να μην ξεπερνά την πενταετία), ισχύουν για τα μνημεία που καταλαμβάνει η προτεινόμενη διάταξη. Όποιοι και αν είναι οι επικαλούμενοι λόγοι (προβολή της χώρας στο εξωτερικό, σύνδεση με την Ομογένεια), η δυνατότητα εξαγωγής ενός μνημείου για 100 χρόνια (50+50), σε «μουσειακό ή παρεμφερή χώρο» είναι απαράδεκτη. Επισημαίνουμε ότι, παρόμοια απαράδεκτη διάταξη που υπήρχε, δυστυχώς, και στον Ν. 3028/02, στο άρθρο 25 παρ. 2, δεν έχει εφαρμοστεί ποτέ.

Ακόμη μεγαλύτερο ερωτηματικό μας προκαλεί η αναφορά "ιδίως όταν η ονομασία του τόπου έκθεσής τους ταυτίζεται με ή περιέχει εκείνη του εξάγοντος μουσείου και εκτίθενται μόνο δικές τους συλλογές". Επισημαίνουμε το κίνδυνο, με αυτή τη διάταξη, να δοθεί η δυνατότητα σε Μουσεία του εξωτερικού, μουσεία κλεμμένων αρχαιοτήτων, ή ακόμη και Ιδρύματα ("παρεμφερείς χώροι", "τόπος έκθεσης") να εμπλουτίζουν τις συλλογές τους με ελληνικές αρχαιότητες με το μανδύα ονοματοδοσίας αιθουσών ή συλλογών και τις "ευλογίες" του ελληνικού κράτους. Ζητάμε την απόσυρση του άρθρου 59, το οποίο, με τις ασάφειές του, θα προκαλέσει προβλήματα τόσο στην προβολή και την εικόνα της χώρας στο εξωτερικό, όσο και στην προστασία των αρχαιοτήτων.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο του ΣΕΑ,

Η Πρόεδρος

Δέσποινα Κουτσούμπα

Η Γενική Γραμματέας

Εύα Γιατρουδάκη